

ХУУЛЬ ТОГТООМЖИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХТЭЙ ХОЛБОГДОН ГАРАХ ЗАРДЛЫН ТООЦОО

**(ИРГЭНИЙ НИСЭХИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ
ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСӨЛ)**

УЛААНБААТАР ХОТ
2026 ОН

АГУУЛГА

Нэг. Ерөнхий мэдээлэл

Хоёр. Иргэний нисэхийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл батлагдан гарснаар иргэнд үүсэх зардлын тооцоо:

2.1.Иргэний гүйцэтгэх үүргийг тогтоох

Гурав. Иргэний нисэхийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл батлагдан гарснаар хуулийн этгээдэд үүсэх зардлын тооцоо:

3.1.Хуулийн этгээдийн гүйцэтгэх үүргийг тогтоох;

3.2.Нэг бүрийн зардлыг тооцох;

3.3.Тоон үзүүлэлтийг тооцох;

3.4.Нийт зардлын дүнг тооцож гаргах;

3.5.Хялбарчлах боломжийг шалгах;

3.6.Нэмэлт зардлыг тооцох.

Дөрөв. Иргэний нисэхийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл батлагдан гарснаар төрийн байгууллагад үүсэх зардлын тооцоо:

4.1.Төрийн байгууллагад шинээр нэмэгдэж байгаа болон өргөжиж байгаа чиг үүргийг тогтоох;

4.2.Үүргийг хэрэгжүүлэхтэй хүний нөөцийн зардлыг тооцоолох;

4.3.Үүргийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах материаллаг зардлыг тооцоолох;

4.4.Үүргийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдох бусад зардлыг тооцоолох Зардлыг нэгтгэн тооцох.

Тав. Дүгнэлт

НЭГ.ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн¹ 18 дугаар зүйлийн 18.1 дэх хэсэгт “Хууль тогтоомжийн төслийг баталснаар тухайн хууль тогтоомжийн үйлчлэх хүрээнд хамрагдах иргэн, хуулийн этгээд, төрийн байгууллагын үйл ажиллагаанд үүсэх зардлын тооцоог тухай бүр гаргаж, зардал, үр өгөөжийн харьцааг энэ хуулийн 12.1.4-т заасан аргачлалын дагуу тодорхойлно” гэж заасны дагуу Иргэний нисэхийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл батлагдсанаар уг хуулийн үйлчлэх хүрээнд хамаарагдах иргэн, хуулийн этгээд, төрийн байгууллагын үйл ажиллагаанд шинээр үүсэх үүрэг болон тэдгээрийг дагалдан гарах зардлыг Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын 4 дүгээр хавсралтаар батлагдсан “Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоо хийх аргачлал”-ыг баримтлан зардлын тооцоог гаргав.

Иргэний нисэхийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл (цаашид “Хуулийн төсөл” гэх) батлагдсанаар зардал тээгч хуулийн этгээд болон төрийн байгууллагад тодорхой төрлийн зардал үүсгэхээр байна.

Хуулийн төслөөс иргэн, хуулийн этгээдийн хүлээж буй үүрэг, төрийн байгууллагын чиг үүргийг тодорхойлохдоо уг хуулийн төсөл нь “нэмэлт, өөрчлөлт” хэлбэрээр бичигдэж байгаа буюу иргэний нисэхтэй холбоотой харилцааг зохицуулсан хуультай, түүний дагуу холбогдох иргэн, хуулийн этгээд, байгууллага тухайн хуулийг мөрдөн хэрэгжүүлж байна. Иймд зардлын тооцооллыг зөвхөн уг хуулийн төсөлд тусгасан шинээр бий болгох үүрэг, түүнчлэн өмнө хэрэгжүүлж байсан үүргийг өргөжүүлсэнтэй холбоотой үүсэх зардлыг тооцоолсон болно.

Хуулийн төслөөр шинээр бий болж буй үүрэгт зардлыг тооцохдоо бодит статистик болон хугацааг шууд ашиглах боломжгүй тохиолдолд аргачлалын 2.5.2, 4.4.2 дахь заалтуудыг тус тус үндэслэн адил төстэй ажил, үйлчилгээ байгаа эсэхийг судалж, түүнд үндэслэн баримжаалах, салбарын мэргэжилтнүүдээс санал авах зэргээр хугацаа, тохиолдлын тоо зэргийг тогтоосон болно.

ХОЁР.ИРГЭНИЙ НИСЭХИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙГ ДАГАЛДАН ХУУЛИЙН ИРГЭНД ҮҮСЭХ ЗАРДЛЫН ТООЦОО

Энэ хэсэгт Хуулийн төсөл батлагдсанаар хуулийн төслийн үйлчлэлд хамаарахаар заасан иргэнд үүсэх зардлыг мөнгөн дүнгээр тооцоолон гаргана.

Ийнхүү үүсэх зардлыг Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын дөрөвдүгээр хавсралтаар батлагдсан “Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй

¹ “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн 2015 оны 7 дугаар сарын 03-ны өдрийн 25 дугаарт нийтлэгдсэн.

холбогдон гарах зардлын тооцоо хийх аргачлал”-ын 3 дугаар зүйлийн 3.1 дэх хэсэгт заасны дагуу дараах үе шаттайгаар тооцоолно. Үүнд:

- иргэний гүйцэтгэх үүргийг тогтоох;
- цаг хугацаа болон гарч болох зардлыг тооцох;
- тоон үзүүлэлтийг тооцох;
- нийт дүнг тооцож гаргах;
- хялбарчлах боломжийг шалгах;

Хуулийн төслийн үзэл баримтлал болон хуулийн төслөөс үзэхэд иргэнд үүсэх цаг хугацааны болон мөнгөн зардал бий болгосон зохицуулалт нэмэгдээгүй, өөрчлөгдөөгүй байна. Иймд тусгайлан зардал тооцох хэрэгцээ, шаардлага байхгүй байна.

ГУРАВ.ИРГЭНИЙ НИСЭХИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙГ ДАГАЛДАН ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДЭД ҮҮСЭХ ЗАРДЛЫН ТООЦОО

Энэ хэсэгт Иргэний нисэхийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл батлагдсанаар хуулийн төслийн үйлчлэлд хамаарахаар заасан хуулийн этгээдүүд иргэний нисэхийн үйл ажиллагаа явуулахад тэдэнд үүсэх зардлыг мөнгөн дүнгээр тооцоолон гаргана.

Ийнхүү үүсэх зардлыг Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын дөрөвдүгээр хавсралтаар батлагдсан “Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоо хийх аргачлал”-ын 2 дугаар зүйлийн 2.1 дэх хэсэгт заасны дагуу дараах үе шаттайгаар тооцоолно. Үүнд:

- хуулийн этгээдийн гүйцэтгэх үүргийг тогтоох;
- нэг бүрийн зардлыг тооцох;
- тоон үзүүлэлтийг тооцох;
- нийт зардлын дүнг тооцож гаргах;
- хялбарчлах боломжийг шалгах;
- нэмэлт зардлыг тооцох.

3.1.ХУУЛИЙН ЭТГЭЭДИЙН ГҮЙЦЭТГЭХ ҮҮРГИЙГ ТОГТООХ:

Хуулийн төслөөр хуулийн этгээд нь дараах үүрэг нэмэлтээр хүлээхээр байна. Үүнд:

Д/д	Гүйцэтгэх үүрэг	Үүргийн мэдээллийн агуулга
1	15 ¹ .1.Энэ хуулийн 15.1, 15.2-т заасны дагуу Монгол Улсад маяг нь хүлээн зөвшөөрөгдөх агаарын хөлөг нь Конвенцын хавсралт 16-д заасан хүрээлэн буй орчинд үзүүлэх нөлөөллийн стандартыг хангасан байна.	Хуулийн этгээд нь нислэгийн үйл ажиллагаандаа ашиглах агаарын хөлгийн маягийг хүлээн зөвшөөрүүлэх бол хүрээлэн буй орчинд үзүүлэх нөлөөллийн стандартыг хангасан байна.
2	19 ¹ .1.Бусдын эрүүл мэнд, аюулгүй байдал, эд хөрөнгө, эсхүл хүрээлэн буй орчинд эрсдэл учруулж болзошгүй аюултай барааг агаарын хөлгөөр тээвэрлэх, тээвэрлэлтэд бэлтгэж хүлээлгэн өгөх үйл ажиллагааг Иргэний нисэхийн дүрмийн дагуу зөвшөөрөгдсөн этгээдээр гүйцэтгүүлнэ.	Аюултай барааг агаарын хөлгөөр тээвэрлэх, тээвэрлэлтэд бэлтгэж хүлээлгэн өгөх үйл ажиллагааг гүйцэтгэх хуулийн этгээд нь Иргэний нисэхийн дүрмээр тавигдах шаардлагыг хангасан байна.
3	21.5.Гадаад улсын нутаг дэвсгэрт болон тухайн улсад харьяалагдах далайн агаарын зайд нислэг үйлдэж байгаа агаарын хөлгийн дарга тухайн улсын агаарын зайд хамаарах хүчин төгөлдөр хууль, дүрэм, журмыг баримтална. 21.6.Гадаад улсын агаарын зайд нислэг үйлдэж байгаа агаарын хөлөг албадан саатуулагдах нөхцөл байдалд орсон тохиолдолд агаарын хөлгийн дарга тухайн улсын эрх бүхий байгууллагаас холбоогоор болон саатуулагч агаарын хөлгөөс анхааруулга, эсхүл бусад дохиогоор өгсөн шаардлагыг дагаж мөрдөх үүрэгтэй.	Агаарын хөлгийн даргын үүрэг дээр гадаад улсад нислэг үйлдэж байгаа бол тухайн улсын дүрэм, журмыг мөрдөн ажиллана. Тухайн улсын дүрэм, журмыг мөрдөөгүйгээс агаарын хөлөг албадан саатуулагдсан тохиолдолд агаарын хөлгийн даргын тухайн улсын эрх бүхий байгууллагаас холбоогоор болон саатуулагч агаарын хөлгөөс анхааруулга, эсхүл бусад дохиогоор өгсөн шаардлагыг дагаж мөрдөнө.
4	21.7.Агаарын хөлгийн дарга нислэгийн бүртгэлийн дэвтрийг бүрэн хөтөлсөн байна.	Нислэгийн дэвтрийг бүрэн хөтлөх талаар иргэний нисэхийн дүрэмд орж, хэрэгжилт байгаа ба Конвенцын заалтын дагуу орж, агаарын хөлгийг даргын үүргийг хуульчилсан.
5	21 ¹ .1.Аливаа этгээд нь дараах хүчинтэй баримт бичгийг агаарын хөлөгт байршуулан авч яваагүй бол нислэг үйлдэхийг хориглоно: 21 ¹ .1.1.агаарын хөлгийн улсын бүртгэлийн гэрчилгээ;	Иргэний нисэхийн дүрмээр шаардсан эдгээр баримт бичиг олгогдож, бүрдүүлэлт хийгддэг, хэрэгжилт байгаа ба Конвенцын 29 дүгээр зүйлийн дагуу хуульчилсан.

	21¹.1.2.нислэгт тэнцэх чадварын гэрчилгээ, эсхүл тусгай нислэгийн зөвшөөрөл; 21¹.1.3.хэрэв радио төхөөрөмжөөр тоноглогдсон бол агаарын хөлгийн радио холбооны гэрчилгээ; 21¹.1.4.багийн гишүүн бүрийн холбогдох хүчинтэй үнэмлэх; 21¹.1.5.нислэгийн бүртгэлийн дэвтэр, эсхүл түүнтэй дүйцэхүйц баримт; 21¹.1.6.хэрэв зорчигч тээвэрлэж яваа бол тэдний нэрийн жагсаалт, суусан болон очих газар; 21¹.1.7.хэрэв ачаа тээвэрлэж яваа бол тусгай ачааллын мэдээлэл агуулсан ачааны манифест; 21¹.1.8.иргэний нисэхийн дүрмээр шаардсан бусад баримт бичиг.”	
6	25.4.Аймаг, нийслэл, сум, дүүрэг, баг, хорооны Засаг дарга нь аюул тулгарсан агаарын хөлгийн мэдээллийг зохих байгууллагад нэн даруй мэдэгдэх, нисэх баг, зорчигчдын амь насыг аврах, тэдэнд эмнэлгийн болон бусад зайлшгүй тусламж үзүүлэх, агаарын хөлөг, түүний баримт бичгийг хамгаалалтад авах үүрэгтэй. 25.5.Эрэн хайх, авран туслах нислэгийг улсын нисэхийн байгууллагатай хамтран гүйцэтгэж болно. Улсын нисэхийн тухай хуулийн 4.1.2-т заасан аюулд нэрвэгдсэн агаарын хөлөг, нисэх баг, зорчигчдыг эрэн хайх аливаа арга хэмжээ үр дүнгүй болсон тохиолдолд эрлийн ажлыг зогсоох шийдвэрийг уг агаарын хөлгийг эзэмшигчийн саналыг үндэслэн Засгийн газар гаргана.	

3.2.НЭГ БҮРИЙН ЗАРДЛЫГ ТООЦОХ

Энэ шатанд өмнөх шатанд тодорхойлсон хуулийн этгээдийн хүлээж буй үүрэг, түүнийг гүйцэтгэхэд нэг хуулийн этгээдээс зарцуулах мөнгөн зардлыг тооцоолон гаргана. Ингэхдээ дараах дарааллыг баримтална. Үүнд:

Стандарт үйл ажиллагаа болон зарцуулах хугацааг тодорхойлохдоо Засгийн газрын 59 дүгээр тогтоолын дөрөвдүгээр хавсралтад заасан хугацааг харгалзан үзэхийн хамт хуулийн этгээдийн ажилтантай уулзалт ярилцлага хийх дүнд бий болсон үр дүнг ашигласан болно.

Хүснэгт 2

д/д	Гүйцэтгэх үүрэг	Үүргийн мэдээллийн агуулга	Стандарт үйл ажиллагаа	Зарцуулах хугацаа
1	15 ¹ .1.Энэ хуулийн 15.1, 15.2-т заасны дагуу Монгол Улсад маяг нь хүлээн зөвшөөрөгдөх агаарын хөлөг нь Конвенцын Хавсралт 16-д заасан хүрээлэн буй орчинд үзүүлэх нөлөөллийн стандартыг хангасан байна.	Хуулийн этгээд нь нислэгийн үйл ажиллагаа явуулахдаа хүрээлэн буй орчинд үзүүлэх нөлөөллийн стандартыг хангасан агаарын хөлгийн зөвшөөрлийг авснаар нислэгийн зөвшөөрлийг авна.	Үүрэгтэй танилцах, судлах (Олон улсын стандарт болон монгол улсын иргэний нисэхийн холбогдох стандартыг тодорхойлно.)	120 мин
			Мэдээлэл цуглуулах (Ашиглах агаарын хөлгийн маяг, хөдөлгүүр нь холбогдох стандартыг хангаж буй эсэхийг шалгана)	120 мин
			Тоо баримтыг боловсруулах (Үйлдвэрлэгчээс олгосон байгаль орчны нийцлийн баримт бичгийг бүрдүүлнэ)	120 мин
			Хүсэлт гаргах (Бүрдүүлсэн баримт бичгийг үндэсний эрх бүхий байгууллагад хүргүүлж маяг хүлээн зөвшөөрүүлэх хүсэлт гаргана)	30 мин
			Эрх бүхий байгууллагаас байгаль орчны стандарт хангасан тухай баталгаажуулалт, зөвшөөрөл авна.	30 мин
			Ашиглалтын үеийн байгаль орчны нийцлийн дотоод хяналт хийх	120 мин

	Нийт хугацаа	540 мин
--	---------------------	----------------

Хүснэгт 3

д/д	Гүйцэтгэх үүрэг	Үүргийн мэдээллийн агуулга	Стандарт үйл ажиллагаа	Зарцуулах хугацаа
2	21.5.Гадаад улсын нутаг дэвсгэрт болон тухайн улсад харьяалагдах далайн агаарын зайд нислэг үйлдэж байгаа агаарын хөлгийн дарга тухайн улсын агаарын зайд хамаарах хүчин төгөлдөр хууль, дүрэм, журмыг баримтална. 21.7.Агаарын хөлгийн дарга нислэгийн бүртгэлийн дэвтрийг бүрэн хөтөлсөн байна.	Нислэгийн үйл ажиллагаа нь тухайн бүс нутгийн дүрэм журмыг мөрдөн ажиллах ба агаарын хөлгийн дарга нислэгийн бүртгэлийг хөтөлнө.	Нислэгийн өмнө тухайн улсын агаарын зайд мөрдөгдөх дүрэм, журмыг судалж тодорхойлно.	60 мин
			Нислэгийн төлөвлөгөө, ажиллагаа тухайн улсын шаардлагад нийцэж байгаа эсэхийг холбогдох ажилтнууд шалгана.	60 мин
			Багийн гишүүдэд тухайн улсын онцгой шаардлага, хязгаарлалтыг танилцуулна.	20 мин
			Нислэгийн явцад тухайн улсын хүчин төгөлдөр дүрэм, журмыг мөрдөн, агаарын хөлгийн дарга нислэгийн бүртгэлийг хөтөлнө.	30 мин
	Нийт хугацаа			170 мин

д/д	Гүйцэтгэх үүрэг	Үүргийн мэдээллийн агуулга	Стандарт үйл ажиллагаа	Зарцуулах хугацаа
3	21 ¹ .1.Аливаа этгээд нь дараах хүчинтэй баримт бичгийг агаарын хөлөгт байршуулан авч яваагүй бол нислэг үйлдэхийг хориглоно 21 ¹ .1.1.агаарын хөлгийн улсын бүртгэлийн гэрчилгээ; 21 ¹ .1.2.нислэгт тэнцэх чадварын гэрчилгээ, эсхүл тусгай нислэгийн зөвшөөрөл; 21 ¹ .1.3.хэрэв радио төхөөрөмжөөр тоноглогдсон бол агаарын хөлгийн радио холбооны гэрчилгээ; 21 ¹ .1.4.багийн гишүүн бүрийн холбогдох хүчинтэй үнэмлэх;	Агаарын хөлгийн улсын бүртгэлийн гэрчилгээг авах	Агаарын хөлгийн өмчлөл, гарал үүслийн баримтыг бүрдүүлэх	60 мин
			Улсын бүртгэлд бүртгүүлэх хүсэлт гаргах	60 мин
			Бүртгэлийн гэрчилгээ авах	20 мин
		Нислэгт тэнцэх чадварын гэрчилгээ / тусгай зөвшөөрөл авах	Хүсэлт гаргах	30 мин
			Техникийн үзлэг, шалгалт	120 мин
			Баримт бичгийн нийцлийг шалгах	60 мин
			Гэрчилгээ / зөвшөөрөл авах	30 мин
		Радио холбооны гэрчилгээ авах	Радио төхөөрөмжийг суурилуулах	60мин

21 ¹ .1.5.нислэгийн бүртгэлийн дэвтэр, эсхүл түүнтэй дүйцэхүйц баримт; 21 ¹ .1.6.хэрэв зорчигч тээвэрлэж яваа бол тэдний нэрийн жагсаалт, суусан болон очих газар; 21 ¹ .1.7.хэрэв ачаа тээвэрлэж яваа бол тусгай ачааллын мэдээлэл агуулсан ачааны манифест; 21 ¹ .1.8.иргэний нисэхийн дүрмээр шаардсан бусад баримт бичиг.”		Давтамж, ажиллагаа шалгах	30 мин
		Хүсэлт гаргах	30 мин
		Гэрчилгээ авах	30 мин
	Багийн гишүүдийн үнэмлэх олгох	Багийн гишүүдийг сургалтад хамруулах	60 мин
		Мэргэжлийн шалгалт	30 мин
		Үнэмлэх өгөх	20 мин
	Зорчигчийн нэрийн жагсаалт гаргах	Зорчигчдын мэдээллийг бүртгэх	240 мин
		Суусан ба очих газрыг тодорхойлох	60 мин
		Баримтад хавсаргах	30 мин
	Ачааны манифест	Ачааны жин, төрөл, байрлал тодорхойлох	60 мин
		Тооцоог баталгаажуулах	30 мин
		Манифест боловсруулах	30 мин
	Нийт хугацаа		1090 мин

Хуулийн этгээдэд үүсэж байгаа хоёр төрлийн үүргийг хэрэгжүүлэхийн тулд үйлдэлд суурилсан арга ашиглан, зардлын тооцоо бодох аргачлалд заасан үйлдэл бүрд зарцуулах хугацааг удирдлага болгон нийт зарцуулах хугацааг үүрэг тус бүрээр гаргав.

Ажлын хөлсийг тооцож гаргахдаа дундаж ажилтанд олгох сарын үндсэн цалинг Хөдөлмөрийн тухай хуульд заасан нэг ажилтны ажиллах цагийн горимоор тогтоосон хугацаанд хувааж ажлын хөлсийг өдөр, цаг, минутаар гаргана.

Үндэсний статистикийн хорооноос гаргасан судалгаагаар² “2025 оны 3 дугаар улирлын байдлаар тээвэр болон агуулахын үйл ажиллагааны салбарын ажиллагсдын сарын цалин 3.116.000 төгрөг байх тул уг тоог үндсэн суурь болгон ашиглана.

Ажиллах хугацааг Хөдөлмөрийн тухай хуульд³ заасан ажлын цагийг баримтлав.

²<https://www.1212.mn> Үндэсний статистикийн хорооны албан ёсны веб хуудаст байршуулсан цалин хөлсний талаарх судалгаа

³ Хөдөлмөрийн тухай хуулийн 70 дугаар зүйл, Төрийн мэдээлэл сэтгүүлийн 1999 оны №25 дугаарт хэвлэгдсэн.

Хүснэгт 4

Ажлын хөлс = Үндсэн цалинг : ажиллах хугацаа
3.116.000 : 22 өдөр : 8 цаг = 17.704.5 төгрөг /нэг цагийн ажлын дундаж хөлс/
17.704.5 : 60 минут = 295 төгрөг /нэг минутын цалин/

Дээрх үүргийг хэрэгжүүлэхэд нэг хуулийн этгээдэд үүсгэж байгаа зардлыг үйл ажиллагаанд буюу үүргийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон үйлдэлд зарцуулж буй хугацааг ажлын хөлсөөр үржүүлэх замаар тооцоолно.

Хүснэгт 5

д/д	Гүйцэтгэх үүрэг	Зарцуулах хугацаа	Ажлын хөлс	Нэг бүрийн зардал
1	15 ¹ .1.Монгол Улсад маяг нь хүлээн зөвшөөрөгдөх агаарын хөлөг нь Конвенцын хавсралт 16-д заасан хүрээлэн буй орчинд үзүүлэх нөлөөллийн стандартыг хангасан байна.	540 мин	295 төгрөг	159,300 төгрөг
2	21.5.Гадаад улсын нутаг дэвсгэрт болон тухайн улсад харьяалагдах далайн агаарын зайд нислэг үйлдэж байгаа агаарын хөлгийн дарга тухайн улсын агаарын зайд хамаарах хүчин төгөлдөр хууль, дүрэм, журмыг баримтална. 21.7.Агаарын хөлгийн дарга нислэгийн бүртгэлийн дэвтрийг бүрэн хөтөлсөн байна.	170 мин	295 төгрөг	50,150 төгрөг
3	21 ¹ .1.Аливаа этгээд нь дараах хүчинтэй баримт бичгийг агаарын хөлөгт байршуулан авч яваагүй бол нислэг үйлдэхийг хориглоно.	1090 мин	295 төгрөг	321,550 төгрөг

3.3.ТООН ҮЗҮҮЛЭЛТИЙГ ТОГТООХ:

Энэ үе шатанд өмнөх үе шатуудад тогтоосон үүргийг хэдэн хуулийн этгээд, жилд хэдэн удаа гүйцэтгэх вэ гэдгийг хуанлийн нэг жилээр тооцоолон гаргана.

Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоог хийх аргачлалын 2.5.2-д заасны дагуу тохиолдлын тоо нь тухайн үүргийг хэдэн хуулийн этгээдэд хүлээлгэж байгааг илэрхийлнэ гэж заасан. Иргэний нисэхийн 2025 оны 12 дугаар сарын статистикаар Монголын иргэний нисэхийн салбарт зорчигч тээврийн идэвхтэй үйл ажиллагаа явуулж буй дотоодын 4, гадаадын 15 компани байгаа бөгөөд Иргэний нисэхийн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийг дагаж мөрдөх үүрэг бүхий гадаад, дотоодын нийт 19 компанийг тохиолдлын тоо болгон ашиглана.

Энэ үзүүлэлтийг гаргахын тулд **тохиолдлын тоо**⁴ болон **давтамжийг**⁵ холбогдох статистик мэдээ ашиглан тодорхойлж гаргах бөгөөд тэдгээрийн үржвэрээр “тоон үзүүлэлт” нь илэрхийлэгдэх юм. Давтамжийн хувьд Хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон гарах зардлын тооцоог хийх аргачлалын 2.5.3-т давтамжийн тоо нь тухайн үүргийг гүйцэтгэх хуулийн этгээд 1 жилд хэдэн удаа хэрэгжүүлэхийг харуулна гэж заасны дагуу хүрээлэн буй орчны стандарт хангасан агаарын хөлгийг сонгох, нисэх зөвшөөрөл авах холбогдох бичиг баримтыг бүрдүүлэх зэрэг нь 1 удаагийн шинжтэй тул давтамжийг 1 гэж үзнэ.

ТОХИОЛДЛЫН ТОО x ДАВТАМЖ = ТООН ҮЗҮҮЛЭЛТ

Дээрх томъёог ашиглан Иргэний нисэхийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл батлагдсанаар шинээр хоёр төрлийн зөвшөөрөл авах үүргийн тоон үзүүлэлтийг тогтооно.

Хүснэгт 6

д/д	Гүйцэтгэх үүрэг	Тохиолдлын тоо	x	Давтамж	=	Тоон үзүүлэлт
1	15 ¹ .1.Монгол Улсад маяг нь хүлээн зөвшөөрөгдөх агаарын хөлөг нь Конвенцын Хавсралт 16-д заасан хүрээлэн буй орчинд үзүүлэх нөлөөллийн стандартыг хангасан байна.	17	x	1	=	17
2	21.5.Гадаад улсын нутаг дэвсгэрт болон тухайн улсад харьяалагдах далайн агаарын зайд нислэг үйлдэж байгаа агаарын хөлгийн дарга тухайн улсын агаарын зайд хамаарах хүчин төгөлдөр хууль, дүрэм, журмыг баримтална. 21.7.Агаарын хөлгийн дарга нислэгийн бүртгэлийн дэвтрийг бүрэн хөтөлсөн байна.	17	x	1	=	17
3	21 ¹ .1.Аливаа этгээд нь дараах хүчинтэй баримт бичгийг агаарын хөлөгт байршуулан авч яваагүй бол нислэг үйлдэхийг хориглоно.	17	x	1	=	17

⁴ “Тохиолдлын тоо” гэдэг нь тухайн шинээр бий болж байгаа үүргийг хэдэн хуулийн этгээдэд хүлээлгэж байгааг илэрхийлэх тоог ойлгоно.

⁵ “Давтамж” гэдэг нь тухайн үүргийг биелүүлэх хуулийн этгээд буюу аж ахуйн нэгж байгууллага уг үүргийг жилд хэдэн удаа гүйцэтгэхийг илэрхийлэх тоо юм.

3.4.НИЙТ ЗАХИРГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮНГ ТООЦОЖ ГАРГАХ:

Энэ үе шатанд өмнөх үе шатанд гаргасан үүргийн нийт зардлыг “тоон үзүүлэлт”-ээр үржүүлснээр гаргах юм.

НЭГ БҮРИЙН ЗАХИРГААНЫ ЗАРДАЛ x ТООН ҮЗҮҮЛЭЛТ = НИЙТ ЗАРДАЛ

Хүснэгт 7

д/д	Гүйцэтгэх үүрэг	Нэг бүрийн зардал	x	Тоон үзүүлэлт	=	Нийт зардал ⁶
1	15 ¹ .1.Монгол Улсад маяг нь хүлээн зөвшөөрөгдөх агаарын хөлөг нь Конвенцын Хавсралт 16-д заасан хүрээлэн буй орчинд үзүүлэх нөлөөллийн стандартыг хангасан байна.	159,300 төгрөг	x	17	=	2,708,100 төг
2	21.5.Гадаад улсын нутаг дэвсгэрт болон тухайн улсад харьяалагдах далайн агаарын зайд нислэг үйлдэж байгаа агаарын хөлгийн дарга тухайн улсын агаарын зайд хамаарах хүчин төгөлдөр хууль, дүрэм, журмыг баримтална. 21.7.Агаарын хөлгийн дарга нислэгийн бүртгэлийн дэвтрийг бүрэн хөтөлсөн байна.	50,150 төгрөг	x	17	=	852,550 төг
3	21 ¹ .1.Аливаа этгээд нь дараах хүчинтэй баримт бичгийг агаарын хөлөгт байршуулан авч яваагүй бол нислэг үйлдэхийг хориглоно.	330,400 төгрөг	x	17		5,616,800 төг
	Нийт					9,177,450 төг

3.5.ХУВИЛБАРЫГ НЯГТАЛЖ, ХЯЛБАРЧЛАХ БОЛОМЖИЙН ТАЛААР:

Хуулийн үйлчлэлд хамаарах хуулийн этгээдийн хувьд Иргэний нисэхийн тухай хуульд зааснаар нислэгийн зөвшөөрөл, нислэгийн холбогдох стандартыг хангаж ажиллах шаардлагатай болж байгаатай холбоотой үүргийг тухайн аж ахуйн нэгж байгууллага гүйцэтгэхэд ямар хэмжээний зардал гарахыг өмнөх шатанд үйлдэлд суурилсан өртөг тооцох аргачлалын дагуу тооцоолсон болно.

⁶ “Нийт зардал” гэдэг нь уг хуулийн төсөл батлагдан гарснаар хуулийн төсөлд тусгагдсан үүргийг биелүүлэх нийт хуулийн этгээдэд үүсэх захиргааны зардал юм.

Энэ үүргийг хялбарчлах болон хөнгөвчлөх, бусад үүрэгтэй хавсаргах боломжгүй бөгөөд Олон улсын иргэний нисэхийн тухай конвенц болон иргэний нисэхийн тухай хуулиар нэгэнт зохицуулагдсан байна. Түүнчлэн Хуулийн төсөлд иргэний нисэхийн үйл ажиллагаа явуулах зөвшөөрлийг хүндрүүлэх ямар нэг зохицуулалт агуулаагүй тул хуулийн төслийн зохицуулалтын дагуу үүсэх үүргийн хуулийн этгээдэд үүсэх зардал нь боломжит хэмжээнд байна гэж дүгнэж байна.

3.6.НЭМЭЛТ ЗАРДЛЫГ ТООЦОХ:

Иргэний нисэхийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөлд хуулийн этгээдээс хуульд заасан үүргийг биелүүлэхийн тулд зайлшгүй төлөхөөр хуулиар тогтоосон төлбөр хураамж, тоног төхөөрөмж, материал зэргийг нэмэлт зардал гэсэн ойлголтод хамруулж ойлгох бөгөөд дараах нэмэлт зардал гарна. Үүнд:

- Иргэний нисэхийн тухай хуулийн нэмэлт өөрчлөлтийн төслийн 10.2.11-д иргэний нисэхийн хяналт, зохицуулалтын төлбөртэй үйлчилгээний төрөл, төлбөрийн хэмжээг тогтоосноос гарах зардал
- Иргэний нисэхийн тухай хуулийн нэмэлт өөрчлөлтийн төслийн 32.4-т заасан аймаг, нийслэлийн Засаг дарга тухайн барилга, байгууламж, талбай, объектыг буулгах арга хэмжээг авах зардал
- Иргэний нисэхийн тухай хуулийн нэмэлт өөрчлөлтийн төслийн 34.5-д Аэродромын үйл ажиллагаа эрхлэгч нь аэродром орчмын зэрлэг амьтан, шувууны аюулын судалгааг 3 жил тутам хийх ба тогтоогдсон эрсдэлийг арилгах зардал

Иргэний нисэхийн тухай хуулийн нэмэлт өөрчлөлт нь нисэхийн аюулгүй байдлыг хангах, аюул осол, зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, нисэхийн үйл ажиллагааг тасралтгүй, найдвартай олон улсын стандарт дүрэм журмын дагуу явуулах зорилготой зорилготой байдаг.

Хуулийн этгээдэд гарч байгаа нэмэлт зардал нь иргэний нисэхийн аюулгүй байдлыг хангахтай холбоотой гарч буй тул нэмэлт зардал нь харьцангуй хүлээн зөвшөөрөхүйц хэмжээнд байна гэж үзлээ.

ДӨРӨВ.ИРГЭНИЙ НИСЭХИЙН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ, ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ ХУУЛИЙН ТӨСЛИЙГ ДАГАЛДАН ТӨРИЙН БАЙГУУЛЛАГА БУЮУ УЛСЫН ТӨСӨВТ ҮҮСЭХ ЗАРДЛЫН ТООЦОО

Иргэний нисэхийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл нь хуулийг хэрэгжүүлэх төрийн байгууллагын чиг үүргийг дараах хэлбэрээр өргөжүүлсэн байна.

Хүснэгт 8

№	Хуулиар хүлээсэн үүрэг	Үүргийн мэдээллийн агуулга	Стандарт үйл ажиллагаа	Зарцуулах хугацаа
1	27 ¹ .2.Нисэхийн цаг уурын үйлчилгээний баримт бичгийг ус цаг уур, орчны хяналт шинжилгээний асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага, иргэний нисэхийн ерөнхий газар хамтран батална.”	Иргэний нисэхийн ерөнхий газар нисэхийн цаг уурын баримт бичгийг хамтран батална.	Мэдээлэл цуглуулах	15 мин
			Тоо баримтыг боловсруулах	120 мин
			Дотоод хуралдаан (зөвлөгөөн)	120 мин
			Бусадтай хамтран хийх хуралдаан (зөвлөгөөн)	120 мин
			Баримт бичиг баталгаажих	30 мин
		Нийт хугацаа		405 мин

Хүснэгт 9

№	Хуулиар хүлээсэн үүрэг	Үүргийн мэдээллийн агуулга	Стандарт үйл ажиллагаа	Зарцуулах хугацаа
2	9.2.6.Монгол Улсыг Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагад төлөөлж, тус байгууллагаас баримталж буй бодлого, шийдвэрийг хэрэгжүүлэх; 9.2.7.олон улсын гэрээ, дотоодын хууль тогтоомжид нийцүүлэн иргэний нисэхийн аюулгүй байдлын, нисэхийн аюулгүйн хамгаалалтын, болон агаарын тээврийг хялбаршуулах журмыг боловсруулах, хэрэгжилтэд хяналт тавих;	Олон улсын иргэний нисэхийг байгууллагын бодлого, дүрэм журмыг хэрэгжүүлэх, нисэхийн аюулгүй байдлыг журмыг батлах, хянах	Мэдээлэл цуглуулах	60 мин
			Тоо баримтыг боловсруулах	120 мин
			Дотоод хуралдаан (зөвлөгөөн)	120 мин
			Баримт бичиг баталгаажих	60 мин
			Олон нийтэд танилцуулах	30 мин
			Хэрэгжилтэд хяналт тавих	60 мин
		Нийт хугацаа		550 мин

Хүснэгт 10

№	Хуулиар хүлээсэн үүрэг	Үүргийн мэдээллийн агуулга	Стандарт үйл ажиллагаа	Зарцуулах хугацаа
3	10.2.11.иргэний нисэхийн хяналт, зохицуулалтын төлбөртэй үйлчилгээний төрөл, төлбөрийн хэмжээг тогтоох;	Иргэний нисэхийн ерөнхий газар нь төлбөртэй үйлчилгээний тарифыг батлах	Тоо баримтыг боловсруулах	60 мин
			Тооцоолох	120 мин
			Дотоод хуралдаан (зөвлөгөөн)	120 мин
			Бусадтай хамтран хийх хуралдаан	120 мин

			(зөвлөгөөн)	
			Баримт бичиг баталгаажих	30 мин
	Нийт хугацаа			490 мин

Хүснэгт 11

№	Хуулиар хүлээсэн үүрэг	Үүргийн мэдээллийн агуулга	Стандарт үйл ажиллагаа	Зарцуулах хугацаа
4	9.3.Иргэний нисэхийн ерөнхий газар нь Конвенц, энэ хуулиар хүлээсэн үүргээ биелүүлэх, иргэний нисэхийн аюулгүй байдал болон аюулгүйн хамгаалалтын хяналт, зохицуулалтыг тасралтгүй, үр дүнтэй хэрэгжүүлэхэд шаардлагатай хүний нөөц, санхүүгийн бүрэн чадамжтай байна. 9.4.Иргэний нисэхийн ерөнхий газар нь иргэний нисэхийн хяналт, зохицуулалт, аюулгүй байдлын удирдлагын тогтолцоог хэрэгжүүлэх хүний нөөцийг тогтвор суурьшилтай ажиллуулах, хөгжүүлэх урт хугацааны хөтөлбөртэй байна..	Иргэний нисэхийн ерөнхий газар нь хүний нөөцийг бэлтгэх, чадавхжуулах үйл ажиллагаа хариуцах, сургалтад суулгах.	Тоо баримтыг боловсруулах	120 мин
			Дотоод хуралдаан (зөвлөгөөн)	120 мин
			Бусадтай хамтран хийх хуралдаан (зөвлөгөөн)	120 мин
			Мөнгө шилжүүлэх үүрэг хэрэгжүүлэх	30 мин
	Нийт хугацаа			390 мин

Хүснэгт 12

№	Хуулиар хүлээсэн үүрэг	Үүргийн мэдээллийн агуулга	Стандарт үйл ажиллагаа	Зарцуулах хугацаа
5	7.1.6.иргэний нисэхийн ерөнхий газрын хараат бус, бие даасан байдлыг хангахуйц төсөв санхүү, хүний нөөц, цалин хөлсний хэмжээг Конвенцод нийцүүлж батлах.	Иргэний нисэхийн ерөнхий газар төсөв санхүү, хүний нөөц цалингийн хэмжээг батлах	Санхүү, төсөв, цалингийн тооцоо хийх	120 мин
			Мэдээлэл, өгөгдөхүүнийг нягтлах	120 мин
			Дотоод хуралдаан	120 мин
			Төрийн захиргааны байгууллагад хянуулах	30 мин
			Нөөцийг бүрдүүлэх	60 мин

			Сангийн яам зөвшөөрөл авах	90 мин
			Мөнгө шилжүүлэх үүрэг хэрэгжүүлэх	30 мин
			Санхүүгийн тайланд тусгах	60 мин
	Нийт хугацаа			600 мин

Хүснэгт 13

№	Хуулиар хүлээсэн үүрэг	Үүргийн мэдээллийн агуулга	Стандарт үйл ажиллагаа	Зарцуулах хугацаа
6	11.5.Монгол Улсад бүртгэлтэй агаарын хөлгийг өөр улсад түрээсээр ашиглуулахад дарга тухайн агаарын хөлгийг ашиглах агаарын тээвэрлэгчийн харьяалах улстай Конвенцын 83 bis дугаар зүйлийн дагуу Конвенцын 12, 30, 31 болон 32(а) зүйлд заасан үүрэг, хариуцлага шилжүүлэх гэрээ байгуулна.	Иргэний нисэхийн ерөнхий газрын дарга нь агаарын хөлгийг ашиглах гэж буй харьяалах улстай Конвенцын зүйлд заасан үүрэг, хариуцлага шилжүүлэх гэрээ байгуулах	Монгол улсад бүртгэлтэй агаарын хөлгийг түрээслүүлэх саналын дагуу мэдээлэл, өгөгдөхүүнийг нягтлах	120 мин
			Бусадтай хамтран хийх хуралдаан (зөвлөгөөн)	120 мин
			Гэрээний төсөл бэлтгэх	120 мин
			Гэрээ баталгаажуулах	30 мин
			Гэрээг бүртгэх	60 мин
	Нийт хугацаа			450 мин

Төрийн байгууллага нь нийт 2885 минутыг дээр дурдсан үүрэгт зарцуулахаар байна. Иргэний нисэхийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг дагалдан төрийн байгууллагын хүлээх үүргийн дагуу төрийн байгууллагад үүсэх зардлын тооцоог тооцоход давтамжийг дараах байдлаар гаргав. Иргэний нисэхийн байгууллага нь дээрх үүргийг хэрэгжүүлэх тул тохиолдлын тоо нь 1 гэж үзэв.

Хүснэгт 14

д/д	Гүйцэтгэх үүрэг	Зарцуулах хугацаа	Ажлын хөлс	Нэг бүрийн зардал
1	Дээр дурдсан 6 үүрэг	2885 мин	295 төгрөг	851,075 төгрөг

Хэдийгээр хуулийн төсөлд төрийн байгууллагын чиг үүргийг өргөжүүлсэн боловч энэ нь бодит байдалд нисэхийн аюулгүй ажиллагааг хангах, найдвартай аюулгүй нислэгийн үйлчилгээг бий болгох зохицуулалттай тул үүнтэй холбоотойгоор гарах зардал боломжит хэмжээнд байна.

Хүснэгт 15

д/д	Гүйцэтгэх үүрэг	Нэг бүрийн зардал	Тоон үзүүлэлт	Нийт зардал
1	39.1.1.хяналтын байцаагчийн цалинг иргэний нисэхийн салбарын адилтгах бусад албан тушаалын цалингаас багагүйгээр тогтоох бөгөөд хяналтын байцаагчийг тогтвор суурьшилтай ажиллуулах зорилгоор хяналтын байцаагчаар ажилласан хугацааны нэмэгдэл урамшуулал олгоно;	53,517,300	12 сар	642,207,600
Нийт				642,207,600

Цалингийн нэмэгдлийг 20%-иар, үүнийг дагасан ажилласан хугацааны нэмэгдлийг 10%-иар тооцсон бөгөөд амь нас, эрүүл мэндийн даатгал нь одоо хэрэгжиж буй ажилбар тул нэмэлт зардал гарахгүй. Цалингийн зардлын өсөлт 642,207,600 төгрөг байна.

Мөн Зөрчлийн тухай хуулийн 14.8 дугаар зүйлд Иргэний нисэхийн тухай хууль зөрчих 6 төрлийн зөрчлийг дурдсан байсан бол Иргэний нисэхийн тухай хуулийн нэмэлт, өөрчлөлттэй холбоотой нийт 44 төрлийн зөрчлийг буюу нийтдээ хувь хүн дээр 95,105 нэгжээр, хуулийн этгээдийг 375,000 нэгжээр торгох зохицуулалтыг нэмсэн байна. Нийтдээ 475 мянган нэгж буюу 475 сая төгрөгийн торгуулийн орлого нэмэгдэх зохицуулалтыг тусгасан байна.

Иргэний нисэхийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулснаар жил бүр 3 тэрбум төгрөгийг улсын төсвийн орлогод төвлөрүүлж 5-7 тэрбум төгрөгийн төсвийн зардлыг хэмнэх боломжтой байна.

Хүснэгт 16

№	Үзүүлэлт	Улсын төсвөөс хасагдах орлого (сая.төг)
---	----------	---

1	Төсвийн тухай хуулийн дагуу төсөвт төвлөрүүлсэн орлогын буурах дүн (хуулийн 29.1 заалт)	2022	2023	2024	2025	2026
		16,000	5,000	80,000	80,000	40,000

Мөн хуулийн төслийн 29.1-д зааснаар Конвенцын заалтын дагуу агаарын навигацийн хураамжийг улсын төсөвт төвлөрүүлэхийг хориглоно. Ингэснээр улсын төсөвт төвлөрүүлэх орлого жилд 40 тэрбум төгрөгөөр буурна. Нөгөө талдаа агаарын навигацийн хураамжийн орлогыг улсын төсөвт төвлөрүүлэхгүйгээр нисэхийн аюулгүй байдлыг хангахад зарцуулснаар Монгол Улс Конвенцын дагуу олон улсын өмнө хүлээсэн үүргээ найдвартай, бүрэн биелүүлэх боломж бүрдэх юм.

Тус хуулийн өөрчлөлттэй холбоотой Зөрчлийн тухай хуулийн 14.8-д Иргэний нисэхийн тухай хууль зөрчих зүйлд 6 төрлийн зөрчлийг дурдсан байсан бол Иргэний нисэхийн тухай хуулийн нэмэлт өөрчлөлттэй холбоотой нийт 44 төрлийн зөрчлийг буюу нийтдээ хувь хүн дээр 95,105 нэгжээр, хуулийн этгээд 375,000 нэгжээр торгох зохицуулалтыг нэмсэн байна. Нийтдээ 475 мянган нэгж буюу 475 сая төгрөгийн торгуулийн орлого нэмэгдэх зохицуулалтыг тусгасан байна.

ТАВ.ДҮГНЭЛТ

Иргэний нисэхийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг дагалдан гарах зардлын тооцоог Засгийн газрын 2015 оны 59 дүгээр тогтоолын 4 дүгээр хавсралтаар баталсан аргачлалын дагуу хийв.

Олон улсын иргэний нисэхийн байгууллагаас хийсэн урьдчилсан шатны үзлэг, шалгалтаар салбарын эрх зүйн орчныг сайжруулах, холбогдох хууль тогтоомж, дүрэм, журамд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах, шинэчлэхийн зэрэгцээ иргэний нисэхийн аюулгүй байдлын хяналт, зохицуулалтын оновчтой, бие даасан, хараат бус санхүүгийн чадавх бүхий тогтолцоог бүрдүүлэх, мэргэшсэн хүний нөөцийг бэлдэх, сургах, дадлагажуулах шаардлагатайг зөвлөж, одоо дүгнэгдэж байгаачлан бага үнэлгээ авах, эсхүл ноцтой аюулгүй байдлын асуудалтай гэж тодорхойлогдвол Монгол Улсын агаарын тээврийн салбар өндөр хэмжээний алдагдалд орж, буцааж нөхөхөд 10 хүртэлх жилийн хугацаа зарцуулахыг анхааруулсан байна.

Дээрх нөхцөл шаардлагыг хангах зорилгоор хуулийн төсөлд Иргэний нисэхийн ерөнхий газрын хараат бус, бие даасан байдлыг хангах, санхүүгийн эх үүсвэр, агаарын навигацийн хураамжийн тодорхой хувиас санхүүжүүлэх нь Монгол улс олон улсын өмнө Конвенцоор хүлээсэн үүргээ биелүүлэх, иргэний нисэхийн аюулгүй байдал, аюулгүйн хамгаалалтын хяналт, зохицуулалтыг тасралтгүй, үр дүнтэй хэрэгжүүлэх, тухайн чиг үүргийг гүйцэтгэхэд шаардлагатай мэргэшсэн хүний нөөцийг бүрдүүлэх, давтан сургах, салбарын бусад адилтгах албан тушаалын цалин олгох зэрэг санхүүгийн бүрэн чадамжтай байхад чиглэгдсэн байна. Энэхүү үйл ажиллагаа нь улсын төсөвт нөлөөлөл үзүүлэхээргүй байна.

Харин Иргэний нисэхийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт батлагдсан, хэрэгжсэнээр жил бүр 5-7 тэрбум төгрөгийг улсын төсвөөс Иргэний нисэхийн ерөнхий газрын санхүүжүүлэх зорилгоор олгож байсан зардлыг хэмнэх боломжтой байна.

Мөн хуулийн төслийн 29.1-д зааснаар Конвенцын заалтын дагуу агаарын навигацийн хураамжийг улсын төсөвт төвлөрүүлэхийг хориглосноор улсын төсөвт төвлөрүүлэх орлого жилд 40 тэрбум төгрөгөөр буурна. Ингэснээр Монгол Улс Конвенцын дагуу олон улсын өмнө хүлээсэн агаарын навигацийн хураамжийн орлогыг улсын төсөвт төвлөрүүлэхгүйгээр нисэхийн аюулгүй байдлыг хангахад зарцуулах үүргээ найдвартай, бүрэн биелүүлэх боломж бүрдэх юм.

Иргэний нисэхийн тухай хуулийн нэмэлт, өөрчлөлт нь иргэний нисэхийн аюулгүй байдал, аюулгүйн хамгаалалтын хяналт, зохицуулалтын чиг үүргийг хэрэгжүүлэх болон хяналт шалгалтыг нэмэгдүүлэх зорилгыг агуулж буй нь цаашид Монгол Улсын иргэний агаарын тээврийн аюулгүй, найдвартай үйлчилгээг хөгжүүлэх чухал суурь болж байна.

Хуулийн төслийн хүрээнд холбогдох хуулийн этгээдүүдэд гарах зардлыг өртөг тооцох аргачлалын дагуу тооцоолсон бөгөөд зардал, ачаалал нь хэвийн гэж үзсэн болно.

---oOo---